

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Έγινε με επιτυχία η Ημερίδα, που διοργάνωσε η Γεωτεχνική Ενωτική Κίνηση, για τους δασωθέντες αγρούς με τίτλο «**Αγροί που άλλαξαν μορφή - Λύση στην αδικία**». Η εκδήλωση έγινε την Τρίτη 19 Μαρτίου στην Αίθουσα εκδηλώσεων του Ινστιτούτου Δασικών Ερευνών. Ήταν και μια **συμβολή και στον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας Δασοπονίας**.

Οι 3 κύριοι εισηγητές, αλλά και οι παρεμβάσεις που έγιναν, ανέλυσαν σε πολύ καλό βαθμό το πρόβλημα και προτάθηκαν λύσεις.

Από το Παράρτημα Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας του ΓΕΩΤΕΕ παραβρέθηκε ο Πρόεδρος του Λουκιανός Κοντέλας που χαιρέτησε την εκδήλωση.

Από του πολιτικούς ήταν παρόντες οι βουλευτές Κατερίνα Ιγγλέζη, Βαγγέλης Αποστόλου και Τσιρώνης Γιάννης που χαιρέτησαν την εκδήλωση. Από τον ΣΥΡΙΖΑ χαιρέτισε ο Γιώργος Χονδρός.

Υπήρξε ικανοποιητική συμμετοχή Γεωτεχνικών, αλλά και άλλων επιστημόνων και κοινού.

Η προσπάθειά μας θα συνεχιστεί με την κωδικοποίηση των προτάσεων και την προώθησή τους, μέσω του ΓΕΩΤΤΕ, προς την πολιτική ηγεσία και τα κόμματα για λύση του προβλήματος που απασχολεί το σύνολο της χώρας.

Οι εισηγήσεις θα δοθούν σε όλους του συμμετέχοντες, αλλά και σε κάθε ενδιαφερόμενο που θα τις ζητήσει.

Η ΓΕΚ θα συνεχίσει να παρεμβαίνει σε ζητήματα που αφορούν το Γεωτεχνικό χώρο, αναζητώντας λύσεις συμβατές με το συμφέρον των πολιτών, του δημοσίου και του περιβάλλοντος.

Για πληροφορίες για την εκδήλωση : Μιχαλοπούλου Ντιάνα 6977-096394 Αποστολίδης Ηλίας 6977424261 Στογιάνος Μιχάλης 6977-677733

Η Συντονιστικής Επιτροπή

Δασικοί χάρτες και Δασωμένοι αγροί

Γενική προσέγγιση της κατάρτισης των δασικών χαρτών

Η κατάρτιση και κύρωση των δασικών χαρτών είναι βασικό έργο υποδομής, προεπενδυσιακού χαρακτήρα, μακρόπνοο και απολύτως αναγκαίο όχι μόνο για την Δασική Υπηρεσία, αλλά για το σύνολο του Ελληνικού λαού και την Εθνική Οικονομία.

Μέσα από τη διαδικασία τής κατάρτισης και κύρωσης των δασικών χαρτών δημιουργείται, αφενός, η τεχνική υποδομή για την προστασία των δασικών και χορτολιβαδικών οικοσυστημάτων και του προσδιορισμού τής Δημόσιας περιουσίας και αφετέρου αναδεικνύονται ζητήματα νομικού θεσμικού, οικονομικού ή και κοινωνικού χαρακτήρα και προκαλείται η επίλυσή τους προς όφελος της κοινωνίας (πολιτών και διοίκησης). Στο παραπάνω όφελος εμπεριέχεται η έννοια της προστασίας τού περιβάλλοντος ως βασική παράμετρος ισορροπίας τής ζωής.

Τεχνικά, ο δασικός χάρτης είναι κτηματογραφικό διάγραμμα, που αποτυπώνει τις εκτάσεις στις οποίες, κατ' αρχάς, ισχύουν και εφαρμόζονται οι διατάξεις τής δασικής νομοθεσίας. Αποτελεί μια, θα έλεγα μεταφορικά, φωτογραφία που απεικονίζει τις χλωριστικές καταστάσεις δύο χρονικών "στιγμών", μιας απώτερης και μιας πρόσφατης (χρησιμοποιώντας α/φ έτους λήψης 1945 και πλέον πρόσφατης αντίστοιχα, επιβεβαιούμενων στο πεδίο) από πλευράς κάλυψης των εδαφών με βλάστηση που συνθέτει δασοβιοκοινότητα ή αποτελεί χορτολίβαδο. Εκ των προηγούμενων προκύπτει και επισημαίνεται ότι ο δασικός χάρτης δεν τροποποιεί, δεν αναστέλλει ούτε καταργεί διατάξεις τής εν γένει δασικής νομοθεσίας ούτε άλλης συναφούς ή μη και, ως εκ τούτου, πράξεις τής διοίκησης, που έχουν εκδοθεί και δεν έχουν ακυρωθεί ή ανακληθεί καθ' οιονδήποτε λόγο ή τρόπο, τεκμαίρονται σύννομες και εξακολουθούν να είναι σε ισχύ και κατισχύουν αυτού (δηλ. του δασικού χάρτη) στις περιπτώσεις διαφορετικού θεματικού περιεχομένου τους.

Ιστορικά, το έργο, ως θεσμική καταγραφή των "δασικών εν γένει" εκτάσεων, ξεκίνησε με το νόμο 248/1976 περί δασικού κτηματολογίου και στη συνέχεια μετεξελίχθηκε με το ν. 2664/1998 (άρθρα 27 και 28) περί δασικών χαρτών, ενταγμένο σε νόμο, που αφορούσε στο Εθνικό Κτηματολόγιο. Σημειώνεται, ότι σε ενδιάμεσο χρόνο προβλέφθηκε η σύνταξη των δασικών χαρτών και η κατάρτιση του Δασολογίου, με τα άρθρα 11, 12 και 13 του ν. 998/1979 και παρότι εκδόθηκε και το σχετικό Προεδρικό Διάταγμα, ποτέ δεν ξεκίνησε το έργο, οι διατάξεις τού οποίου καταργήθηκαν το 1998 με τον παραπάνω νόμο. Στη συνέχεια ο ν. 2664/98 επικαιροποιήθηκε ως "Επιτάχυνση και απλούστευση της διαδικασίας κύρωσης των δασικών χαρτών", αφού ήδη από το 2003 ο δασικός χάρτης είχε θεσμοθετηθεί σαν προαπαιτούμενο για τη σύνταξη του δασολογίου σύμφωνα με το άρθρο 3 του ν. 3208/2003 κατ' επιταγή του Αναθεωρημένου Συντάγματος του 2001.

Από την ισχύ του ν. 2664/98 και υπό τις τότε κρατούσες συνθήκες, το έργο τής κατάρτισης των δασικών χαρτών ακολουθούσε, πρωτίστως, το πρόγραμμα των κτηματογραφήσεων τού Εθνικού Κτηματολογίου και, δευτερευόντως, υπήρξε πρόγραμμα ενταγμένο και χρηματοδοτούμενο από το Ε.Σ.Π.Α., το οποίο διαχειρίστηκε η εταιρεία ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ Α.Ε. (πλέον Φορέας "Ελληνικό Κτηματολόγιο"), σχετικά με την ανάθεση των μελετών σύνταξής τους.

Η παραπάνω εταιρεία, κατέστη με το νόμο 4164/2013 (ως Ε.Κ.ΧΑ. Α.Ε.) αποκλειστικά αρμόδια για τον σχεδιασμό, την κατάρτιση, ανάρτηση έως και την κύρωση των δασικών

χαρτών. Στο πλαίσιο αυτό, η Δασική Υπηρεσία εξακολούθησε να παραμένει υπεύθυνη στο ενδιάμεσο στάδιο τού ελέγχου τού περιεχομένου τού καταρτιζόμενου δασικού χάρτη και αρμόδια για την θεώρησή του πριν αυτός αναρτηθεί.

Με τον πρόσφατο ν. 4389/2016 επανήλθε η αρμοδιότητα τής κατάρτισης και, κυρίως, τής ανάρτησης των δασικών χαρτών στην Δασική Υπηρεσία υποστηριζόμενη από τις δομές τής Ε.Κ.ΧΑ. Α.Ε. (πλέον Φορέας "Ελληνικό Κτηματολόγιο"). Επίσης, παρέχεται η δυνατότητα το έργο να εκτελεί και η εταιρεία με αναθέσεις σχετικών μελετών. Ήδη, εξελικτικά, για την χωρική ολοκλήρωση του έργου, στο παρόντα χρόνο, βρίσκονται σε υλοποίηση από τον παραπάνω φορέα μελέτες κατάρτισης δασικών χαρτών για το, περίπου, 42% της Επικράτειας.

Η τομή που επετεύχθη από τήν αξιοποίηση των προβλέψεων του νόμου 4389 ήταν η εγκαθίδρυση και λειτουργία μιας εξαιρετικής, στενής συνεργασίας ως θεσμικός, διοικητικός, διαδικαστικός και τεχνικός μηχανισμός, μεταξύ τής Δασικής Υπηρεσίας (Γενική Δ/ση Δασών & Δασικού Περιβάλλοντος του Υ.Π.ΕΝ.-Περιφερειακές Δασικές Μονάδες) και του φορέα "Ελληνικό Κτηματολόγιο", ο οποίος υποστηρίζει το έργο με τις υποδομές του και την τεχνογνωσία. Αποτέλεσμα τούτου είναι, επιπλέον, η ταχεία και χωρίς την ανάγκη φυσικής παρουσίας των ενδιαφερομένων, υποβολή των αντιρρήσεων, δια μέσου διαδικτυακής εφαρμογής στην ιστοσελίδα τού φορέα "Ελληνικό Κτηματολόγιο" (πρώην Ε.Κ.ΧΑ. Α.Ε.).

Κατά εφαρμογή των διατάξεων τού ν. 4389/2016, και με δεδομένη τήν πολιτική επιλογή υποστήριξης του έργου ως πρώτης προτεραιότητας, η Δασική Υπηρεσία, πλήρως ανταποκρινόμενη στην πρόκληση, εκτελεί, από τις αρχές του 2017, αναρτήσεις και κυρώσεις δασικών χαρτών, σε ευρείες περιοχές (Περιφερειακές Ενότητες/σύνολο περιοχών αρμοδιότητας Δ/σης Δασών):

- ✓ επικαιροποιώντας τούς καταρτισμένους κατά τα προηγούμενα χρόνια δασικούς χάρτες
- ✓ καταρτίζοντας νέους σε επιλεγμένες περιοχές (Καβάλα, Δράμα, Κυκλάδες)
- ✓ με την επίτευξη τής ελαχιστοποίησης τής σχετικής δαπάνης (είτε τής επικαιροποίησης είτε τής ανάρτησης, συμπεριλαμβανομένης και της κατάρτισης που προαναφλερθηκε).

Σε υλοποίηση των ανωτέρω, ήδη, έχουν κυρωθεί (μερικώς) δασικοί χάρτες στο 40,4% της επικράτειας εκ του 43,8% των περιοχών που αναρτήθηκαν.

Επιπλέον, βρίσκονται, στον παρόντα χρόνο, σε ανάρτηση δασικοί χάρτες που καλύπτουν το 7,2% της χώρας.

Συνεπώς, το ποσοστό τής έκτασης της χώρας για περιοχές που έχουν καλυφθεί με αναρτημένους δασικούς χάρτες ανέρχεται στο 51% (έχει θεωρηθεί το 54%).

Σημειώνεται εδώ, ότι το 3% (θεωρημένο 53% μείον αναρτημένο 51%) αφορά εκτάσεις που κατά την ανάρτηση εξαιρέθηκαν υποδειχθείσες ως περιοχές υπαγόμενες στο άρθρο 23 (παρ. 2α, 2β και 4) του ν. 3889/2010, δηλ. έγκυρα και υπό εκκρεμότητα σχέδια πόλης και οικιστικές πυκνώσεις.

Επιπλέον και σε αντιπαράθεση με τα προηγούμενα, επισημαίνεται ότι μέχρι το 2017 είχαν αναρτηθεί δασικοί χάρτες, που αφορούσαν στο 1,12% της χώρας εκ των οποίων κυρώθηκε μερικώς το 1,09%.

Από τα στοιχεία των μέχρι σήμερα κυρωμένων (μερικώς) δασικών χαρτών (των αναρτήσεων που εκτελέστηκαν μετά την ισχύ του νόμου 4389/2016) διαπιστώθηκαν τα εξής:

1. Εκτάσεις **μη διεπόμενες** από τις διατάξεις τής δασικής νομοθεσίας (ποσοστό) **39%**

2. Εκτάσεις **διεπόμενες** από τις διατάξεις της δασικής νομοθεσίας **61%**, εκ των οποίων
- 60% δάση/δασικές εκτάσεις
  - 1% χορτολιβαδικές εκτάσεις

Ένα ακόμη στοιχείο που αξίζει να αναφερθεί είναι ότι οι εξαιρέσεις από την μερική κύρωση οι οποίες αφορούν σε **αντιρρήσεις**, που υποβλήθηκαν κατά του περιεχομένου των δασικών χαρτών, ανέρχεται στο **2,99%** επί της αναρτημένης έκτασης. Τούτο, στατιστικά, καταδεικνύει την ορθότητα και την αξιοπιστία του περιεχομένου των καταρτισμένων και αναρτημένων δασικών χαρτών.

Δασωμένοι αγροί

A. Μερικά στατιστικά συμπεράσματα περί των δασωμένων αγρών από τα στοιχεία των δασικών χαρτών

1. Από το σύνολο των αναρτημένων περιοχών (67.270.000 στρ), δηλ. 51% της χώρας:

Τα ΑΔ (δασωμένοι αγροί) αποτελούν το 5,2% (3.500.000 στρ.)

Τα ΔΑ (εκχερσωμένες εκτάσεις) αποτελούν το 2,4% (1.600.000 στρ.)

.....

2. Από το σύνολο των αναρτημένων περιοχών (δηλ. 43,8% της χώρας – 56.500.000 στρ.) που έχουν μερικώς κυρωμένους δασικούς χάρτες (40,4% της χώρας – 53.170.000 στρ.):

Τα ΑΔ (δασωμένοι αγροί) που συμπεριλαμβάνονται ως κυρωμένα αποτελούν το 5,3% (2.820.000 στρ.) του μερικώς κυρωμένου (δηλ. επί του 40,4%)

.....

3. Από το σύνολο των αναρτημένων περιοχών (δηλ. 43,8% της χώρας) που έχουν μερικώς κυρωμένους δασικούς χάρτες (40,4% της χώρας):

Τα ΑΔ (δασωμένοι αγροί) που αμφισβητούνται ως αντιρρήσεις (ή αφορούν σε πρόδηλα) αποτελούν το 6,5% (190.000 στρ.) του αναρτημένου ΑΔ*

* σημ.: η αναγωγή αναφέρεται στις περιοχές που κυρώθηκαν μερικώς και κατά την ανάρτηση το ποσοστό του ΑΔ επί της αναρτημένης έκτασης ήταν 5,4%

**σημ.: τα εμβαδά των εκτάσεων αναφέρονται προσεγγιστικά για τις ανάγκες της παρουσίασης

B. Περιοχές με υψηλό ποσοστό δασωμένων αγρών

- (α. % ΑΔ επί αναρτημένης έκτασης
β. % ΔΑ επί αναρτημένης έκτασης
γ. % ΑΔ επί μερικώς κυρωμένης έκτασης
δ. % έκτασης αντιρρήσεων κατά ΑΔ επί αναρτημένης έκτασης ως ΑΔ)

	α	β	γ	δ
Αρκαδία	12,8	1,3	12,7	2,7
Μεσσηνία	12,6	3,3	12,7	4,7
Πειραιάς (νησιά)	9,7	2,8	9,7	14,7
Ιωάννινα	7,8	0,5	7,8	5,4
Εύβοια	7,2	2,2	7,4	4,5
Λακωνία	6,8	2,8	6,4	11,3
Ηλεία *	6,8	8,3 *	7,6	5,0
Αχαΐα	6,7	3,4	6,8	7,3
Δράμα	5,7	0,8	-	-

- * παρατηρείται μεγάλο ποσοστό σε εκχερσωμένες εκτάσεις, πιθανώς λόγω μεγάλης πίεσης για αγροτική δραστηριότητα κυρίως στο παρελθόν
- βρίσκεται σε φάση ανάρτησης της Περιφερειακής Ενότητας, συνεπώς δεν υπάρχουν τα αντίστοιχα στοιχεία

1. Οι εκτάσεις ΑΔ της ανάρτησης (α) με τις αντίστοιχες της κύρωσης (γ) αναλογικά (σχεδόν) ταυτίζονται.
2. Παρατηρείται μεγάλο άνοιγμα της ψαλίδας των δασωμένων εκτάσεων (α) σε σχέση με τις εκχερσωμένες (β). Πιθανολογείται η παύση της γεωργικής δραστηριότητας με εγκατάλειψη των αγρών και αποτέλεσμα τη δάσωσή τους, λόγω, κυρίως, μη επάρκειας απόδοσης εισοδήματος.
3. Χαμηλό ποσοστό έκτασης που αμφισβητείται με αντιρρήσεις ως δάσος/δασική έκταση (δ) εκ των αναρτηθέντων ως δασωμένοι αγροί.

Περιοχές με χαμηλό ποσοστό δασωμένων αγρών

	α	β	γ	δ
Λάρισα	1,6	3,4	1,6	6,0
Πιερία	2,0	4,2	2,0	2,2
Χαλκιδική	3,1	6,0	2,9	9,7

1. Ομοίως ανωτέρω, οι εκτάσεις ΑΔ της ανάρτησης (α) με τις αντίστοιχες της κύρωσης (γ) αναλογικά (σχεδόν) ταυτίζονται.
2. Αντίθετα με τα προηγούμενα παρατηρείται άνοιγμα της ψαλίδας προς τις εκχερσωμένες περιοχές (β) σε σχέση με τις δασωμένες (α), λόγω πιέσεων προς αύξηση του αγροτικού χώρου ή/και δημιουργίας παραθεριστικής κατοικίας (προς διερεύνηση).

3. Παραμένει χαμηλό το ποσοστό έκτασης που αμφισβητείται με αντιρρήσεις ως δάσος/δασική έκταση (δ) εκ των αναρτηθέντων ως δασωμένοι αγροί.

Σημειώνεται, ως ιδιαίτερο στοιχείο από την επεξεργασία των δεδομένων, τα Δωδεκάνησα (Πάτμος, Σύμη), με ποσοστό 68% έκτασης αντιρρήσεων κατά ΑΔ επί της αναρτημένης έκτασης των ΑΔ. Αυτό οφείλεται, κατά την άποψή μας, ότι έχουν αποδοθεί, κατά την ανάρτηση του δασικού χάρτη, ως δάση/δασικές εκτάσεις, αγροτικές (παλαιά) περιοχές εγκαταληφθείσες οι οποίες ήδη καλύπτονται από φρύγανα.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από το περιεχόμενο (κυρίως στήλη δ) των πινάκων των Περιοχών με υψηλό/χαμηλό ποσοστό δασωμένων αγρών, δεν διαφαίνεται ιδιαίτερο ενδιαφέρον αμφισβήτησης της δασικής μορφής αυτών, στοιχεία που, το καθένα με το δικό του ειδικό βάρος, καταδεικνύουν ότι:

- Ο δασικός χάρτης είναι σωστός και αποδεκτός
- Οι λόγοι της μη αμφισβήτησης να είναι, ενδεχομένως, οι ίδιοι που αφέθηκαν τα χωράφια να δασωθούν

Εν κατακλείδι για εκτάσεις περί τά 2.820.000 στρ (μερικώς κυρωμένα) επί του 40,4% της Επικράτειας οφείλεται, εφόσον ζητείται, να εφαρμόζεται το άρθρο 67 του ν. 998/79, για την αναγνώριση της ιδιοκτησίας κατά πρώτον και της διαπίστωσης της περαιτέρω υπαγωγής ή μη στις διατάξεις της δασικής νομοθεσίας δια της Επιτροπής Δασολογίου ή τις διαδικασίες του Δασολογίου όταν αυτές εκκινήσουν.

Κατ' επέκταση για το σύνολο των περιοχών που έχουν ήδη αναρτηθεί και είναι είτε σε φάση εξέτασης αντιρρήσεων είτε υποβολής αντιρρήσεων (δηλ. συμπεριλαμβανομένων των άνω μερικώς κυρωμένων), με δεδομένη τη θεσμική πρόβλεψη της λειτουργίας της Επιτροπής Δασολογίου από την ανάρτηση του δασικού χάρτη, οι εκτάσεις για τις οποίες μπορεί να ενεργοποιείται το άνω άρθρο ανέρχονται στα 3.500.000 στρ. επί του 51% της Επικράτειας.

19 Μαρτίου 2019

Σταύρος Μ. Τσιλίκουνας
ΠΕ Γεωτεχνικών (Δασολόγος - Περιβαλλοντολόγος)
Προϊστάμενος Διεύθυνσης
Δασικών Έργων & Υποδομών Υ.Π.Ε.Ν.

Δασωμένοι αγροί: Μια προσέγγιση από Δασολόγο της Δασικής πράξης

Από την στιγμή που ο αρχαίος άνθρωπος σταμάτησε να είναι τροφοκυνηγός και εγκαταστάθηκε μόνιμα σε κάποια τοποθεσία άρχισε να καλλιεργεί την γη εκχερσώνοντας - καταστρέφοντας κυρίως την δασική βλάστηση. Έτσι δημιουργήθηκαν οι γεωργικές εκτάσεις και τα βοσκοτόπια προσφέροντας τροφή στον άνθρωπο . Όταν η επιφάνεια της γης λόγω της καλλιέργειας και της διάβρωσης έχανε την παραγωγικότητα της αυτή εγκαταλείπεται και ο άνθρωπος προχωρούσε σε νέες παραπλήσιες εκχερσώσεις . Στις εγκαταλειμμένες εκτάσεις με την πάροδο του χρόνου εγκαθίστατο και πάλι η δασική βλάστηση άλλοτε αργά και άλλοτε πιο γρήγορα και αυτό εξαρτιόταν από τις εδαφικές - κλιματικές συνθήκες ,το υψόμετρο ,το γεωγραφικό πλάτος κλπ της περιοχής.

Εξυπακούεται ότι εκεί που το έδαφος ήταν βαθύ γόνιμο και εμπλουτιζόταν, με τεχνητό (λιπάσματα) ή φυσικό (προσχώσεις) τρόπο, με θρεπτικά για τα φυτά στοιχεία η καλλιέργεια συνεχίζεται ακόμη και μέχρι σήμερα .

Κατά συνέπεια όταν οι αγροτικές εκτάσεις εγκαταλείπονται για οποιονδήποτε λόγο (κλίση εδάφους, διάβρωση, μετανάστευση ανθρώπου κλπ) η δασική βλάστηση νομοτελειακά επανέρχεται και ανακαταλαμβάνει τις εκτάσεις, που αφαιρέθηκαν από το φυσικό περιβάλλον, άλλοτε γρήγορα και άλλοτε πιο αργά ανάλογα με την περιοχή και τις εδαφολογικές και κλιματικές συνθήκες .

Η διαδικασία ανακατάληψης και οι διαδοχικές φάσεις εγκατάστασης της δασικής βλάστησης έχω την αίσθηση ότι δεν έχουν μελετηθεί επαρκώς .

Δεν νομίζω ότι υπάρχει άγραφος νόμος που να θεσπίζει ότι ο άνθρωπος εκχερσωτής - καταπατητής του φυσικού περιβάλλοντος αποκτά και την "κυριότητα", που ανήκει σε αυτό, της επιφανείας της γης που εκχερσώθηκε .

Αντίθετα μπορώ να δεχθώ ότι αποκτά την προσωρινή "χρήση" για τον λόγο ότι και αυτός αποτελεί στοιχείο του φυσικού περιβάλλοντος .Εγκαταλείποντας ο εκχερσωτής - καταπατητής την αγροτική καλλιέργεια ,βοσκή κλπ από την επιφάνεια της γης έχω την αίσθηση ότι αποποιείται την προσωρινή "χρήση" δηλαδή την επιστέφει πίσω στο φυσικό περιβάλλον .

Με την οργάνωση των σημερινών κοινωνιών έχουν θεσπισθεί Συντάγματα ,Νόμοι, Διατάγματα κλπ που προστατεύουν το φυσικό περιβάλλον και δίδουν σε αυτό μια κάποια έως εξαιρετική νομική οντότητα . Κατά συνέπεια αν έναντι αυτής νομικής οντότητας εφαρμοσθούν κατά αναλογία οι διατάξεις του Αστικού Κώδικα (ΑΚ) ,που αφορούν ρυθμίσεις σχέσεων ανθρώπων και πραγμάτων , και συγκεκριμένα οι διατάξεις που αφορούν την κυριότητα και χρήση και απόκτηση της κυριότητας δια της χρήσης , όπως περιγράφονται στον ΑΚ για το φυσικό περιβάλλον δεν υπάρχει πρόβλημα δασωμένων αγρών γιατί αυτό έχει αποκτήσει δια της εκτάκτου χρησικτησίας και την διαταραχθείσα προσωρινώς πλήρη "κυριότητα " της επιφανείας της γης που του εκχερσώθηκε αφού ο άνθρωπος επί σειρά ετών έχει εγκαταλείψει την χρήση της έκτασης . Ευτυχώς για το φυσικό περιβάλλον ο άνθρωπος δέχθηκε με διάφορους Νόμους αποφάσεις του ΣτΕ την διατήρηση και προστασία του δάσους που φυσικώς δημιουργήθηκε σε εγκαταλειμμένους αγρούς. Μήπως πρέπει να προστατευτούν και επιστραφούν στο φυσικό περιβάλλον και οι εκτάσεις που έχουν και την μορφή της δασικής έκτασης ;.

Συνεπώς προφανώς πρόβλημα υπάρχει με τον άνθρωπο που θέλει να επιστρέψει ,για δικούς του λόγους, σε ορισμένες εγκαταλειμμένες αγροτικές εκτάσεις αλλά παράλληλα εφαρμόζει προγράμματα αναδάσωσης - δάσωσης οριακών αγροτικών εκτάσεων όπως ΚΑΝ 2080κλπ.

Δασωμένους - εγκαταλειμμένους αγρούς συναντούμε σε όλη την επικράτεια της χώρας και αυτό είναι επόμενο γιατί σε όλες τις περιοχές (ορεινές, πεδινές, νησιώτικες) έζησαν πάρα πολλές γενεές Ελλήνων οι οποίοι μάλιστα λάτρεψαν την γη ως Θεά.

Έτσι στην ξηροθερμική ζώνη (νησιά ,μέρος της Κρήτης, Νότια Εύβοια, Νότια - ανατολική Πελοπόννησο κλπ) με την εγκατάλειψη της καλλιέργειας , η οποία γινόταν συνήθως χειρωνακτικά , επανέρχεται η φυσική βλάστηση αποτελούμενη από χορτολιβαδική - φρυγανώδη βλάστηση με διάσπαρτους θάμνους αείφυλλων πλατύφυλλων και δημιουργούν εκτάσεις συνήθως με χορτολιβαδική βλάστηση και φρύγανα.

Στη ζώνη των αειθαλών πλατύφυλλων στις εκτάσεις που εγκαταλείπονται από την καλλιέργεια εισβάλλουν τα είδη της ζώνης αυτής πρώτα τα ελαφρόσπορα και ακολουθούν τα βαρύσπορα και δημιουργούν συνήθως τυπικές δασικές εκτάσεις

Στη ζώνη των παραμεσογείων πευκών (χαλέπιος, τραχεία κλπ) εισβάλλουν τα πεύκα και δημιουργούν απευθείας δάσος .

Στη ζώνη των φυλλοβόλων δρυών εισβάλλουν οι αντίστοιχοι θάμνοι και τέλος η δρυς και η Μαύρη πεύκη και δημιουργούν απευθείας δάσος.

Στη ζώνη των ψυχρόφιλων κωνοφόρων (Ελάτη κλπ) εισβάλλουν η ελάτη κλπ είδη και δημιουργούν απευθείας δάσος

Έκανα προηγουμένως αναφορά ότι μια κύρια αιτία της ύπαρξης των δασωμένων αγρών είναι η μετανάστευση των κατοίκων από την ορεινή χώρα και εκεί έχουμε τις περισσότερες περιπτώσεις των εκτάσεων που έχουν αποκτήσει την μορφή δάσους . Αντίθετα στα χαμηλά υψόμετρα η έλευση του δάσους καθυστερεί , εκτός των πεύκων , και εκεί έχουμε την μορφή των δασικών εκτάσεων και εγκαταλειμμένων αγρών .

Σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν Ν.998/79 κλπ οι εκτάσεις στις οποίες σταμάτησε η αγροτική καλλιέργεια μπορούν να καταταγούν στις εξής κατηγορίες :

- Δάσος (αειθαλών πλατύφυλλων, χαλεπίου - τραχείας - Μαύρης πεύκης ,δρυός κλπ πλατύφυλλων και ελάτης κλπ ψυχρόφιλων ειδών .
- Δασικές εκτάσεις (τυπικές δασικές εκτάσεις) .
- Εγκαταλειμμένες αγροτικές εκτάσεις .Είναι οι εκτάσεις που εκτός των άλλων (τεκμήρια γεωργικής καλλιέργειας) φέρουν χορτολιβαδική βλάστηση και φρύγανα .Έχω την άποψη ότι αυτές οι εκτάσεις δεν μπορεί να καταταγούν στις χορτολιβαδικές όπως αυτές εννοιολογούνται στις σχετικές διατάξεις .

Για την κατάταξη μιας έκτασης στην κατηγορία των δασωμένων αγρών πρέπει να χρησιμοποιούνται αντικειμενικά κριτήρια όπως:

- Τα τεκμήρια αγροτικής καλλιέργειας που υπάρχουν εντός της έκτασης .
- Από στοιχεία αγροτικής καλλιέργειας που προκύπτουν από την φωτοερμηνεία σειράς αεροφωτογραφιών έτους 1945 και νεώτερης λήψης .

Ενδεικτικά ως τεκμήρια αγροτικής καλλιέργειας μπορεί να θεωρηθούν η ύπαρξη αναβαθμίδων (πεζούλια) ,αγροτικά καλλιεργούμενα δένδρα - φυτά (ελιές, καρυδιές , αχλαδιές, κερασιές κλπ αμπέλι κλπ) ,αλώνια, σωροί πέτρας, διαφορά σύνθεσης δασικής βλάστησης με την γειτονική δασική έκταση .

Για παράδειγμα μια έκταση καλύπτεται από χορτολιβαδική βλάστηση , σπάρτα, χρυσόξυλο , φρύγανα κλπ ,έχει κάποιο γεωμετρικό σχήμα και περιβάλλεται από αείφυλλα πλατύφυλλα (κυρίως πουρνάρι) και αναλόγου βάρθους εδάφους μπορούμε να συμπεράνουμε ότι πιθανώς η έκταση αυτή καλλιεργείτο παλαιά. Η ύπαρξη στοιχείων γεωργικής καλλιέργειας από την φωτοερμηνεία των Α/Φ έτους 1945 και μόνο δεν αποδεικνύει ότι η συγκεκριμένη έκταση μπορεί να ενταχθεί στους εγκαταλειμμένους αγρούς γιατί μπορεί περιστασιακά να καλλιεργήθηκε και έκτοτε να έχει εγκαταλειφθεί και σήμερα να αποτελεί διάκενο δάσους .Τέτοιες περιπτώσεις απαντώνται κυρίως στη ζώνη της δρυός και ελάτης .
Ενισχυτικό των ανωτέρω κριτηρίων είναι η ύπαρξη τίτλου ή Συμβολαίου που να μπορούν να εφαρμοστούν επί του εδάφους.

Κατά την άποψή μου με βάση τα ανωτέρω στοιχεία πρέπει να γίνεται η χαρτογράφηση και η κατάταξη στις ως άνω κατηγορίες των εκτάσεων που έπαυσαν να καλλιεργούνται. Αυτό σήμερα γίνεται εν μέρει με την σύνταξη των δασικών χαρτών και τα πολύγωνα που έχουν την μορφή δάσους και δασικής έκτασης λαμβάνουν την σήμανση ΑΔ δηλαδή άλλης μορφής το 1945 ή το 1960 δασικής σήμερα και χωρίς την διάκριση δάσους και δασικής έκτασης . Και αυτό είναι ένα έλλειμμα γιατί το δάσος διαχειρίζεται και προστατεύεται σύμφωνα με την ισχύουσα Δασική Νομοθεσία και όχι η δασική έκταση. Και στην σήμανση ΑΔ εμπίπτουν και πολύγωνα άλλης μορφής το 1945 πχ λατομεία - μεταλλεία δασικής σήμερα . Όλον αυτό τον γρίφο αναλαμβάνουν ακολούθως να επιλύσουν οι Επιτροπές Δασολογίου με χρονοβόρες διαδικασίες .....

Για την διευκόλυνση επίλυσης του θέματος προτείνω ο Δασικός χάρτης να εμφανίζει και τους εξής χαρακτήρες:

- ΑΔ Άλλης μορφής το 1945 δάσος -δασικής έκτασης σήμερα.Δηλαδή Δ και εφαρμόζονται οι δασικές διατάξεις .
- ΑΔ1 Αγροτικής το 1945 ή το 1960 δάσος σήμερα .
- ΑΔ2 " " " " δασική έκταση σήμερα . Το αν υπάγεται στις διατάξεις της Δασικής Νομοθεσίας θα οριστικοποιείται με την σύνταξη του Εθνικού Κτηματολογίου.

Οι δασωμένοι αγροί ανάλογα με την ύπαρξη συμβολαίου ή τίτλου διακρίνονται:

- Σε εκτάσεις που καλύπτονται από τίτλο (Διάφορες παραχωρήσεις του Δημοσίου, Επικιοστικές εκτάσεις ,αναδασμοί κλπ, Δικαστικές αποφάσεις κλπ).
- Σε εκτάσεις που καλύπτονται με συμβόλαια .

Βέβαια και στις δυο περιπτώσεις υπάρχει μεγάλο πρόβλημα στην επί του εδάφους εφαρμογή τόσο των παραχωρητηρίων κλπ όσο και των συμβολαίων .(όργανο εφαρμογής , όρια ,εμβαδά, τοπογραφικά διαγράμματα κλπ).

- Σε εκτάσεις που δεν καλύπτονται από τα προηγούμενα και είναι οι περισσότερες περιπτώσεις ανά την Ελλάδα.

Το πρόβλημα των δασωμένων αγρών εμφανίζεται από την στιγμή που η Δασική Υπηρεσία σύμφωνα με την τότε ισχύουσα Νομοθεσία θεωρούσε τις εν λόγω εκτάσεις σαν τυπικά δάση και δασικές εκτάσεις και διαχειριζόταν και προστάτευε αδιαφορώντας για τυχόν ύπαρξη δικαιωμάτων ιδιωτών οι οποίοι έπρεπε να αποδείξουν ότι .....δεν ήταν ελέφαντες δυστυχώς...

Και το πρόβλημα μεγάλωσε ακόμη περισσότερο με την έκδοση σε βάρος των πολιτών Δικαστικών αποφάσεων ,κήρυξη των εκτάσεων ως αναδασωτέων , Πρωτοκόλλων Διοικητικής αποβολής ,προστίμων κλπ. Για την διευκόλυνση της επίλυσης του προβλήματος πρέπει να γίνει ξεκάθαρα δεκτό (γιατί ασαφώς εν μέρει έχει γίνει με το άρθρο 67 του Ν.998/79) ότι το Δημόσιο δεν έχει κανένα δικαίωμα επί των εκτάσεων αυτών εκτός αν το δικαίωμα κυριότητας του πηγάζει από δωρεά ,δικαστική απόφαση, αδέσποτα κλπ.

Επίσης δεν είναι σωστό η Δασική Υπηρεσία να εμπλέκεται σε διαδικασία αναγνώρισης δικαιούχων και αυτό πρέπει να γίνεται με την διαδικασία του Εθνικού Κτηματολογίου ή την εφαρμογή των διατάξεων του Αστικού Κώδικα και επίλυσης όποιας διαφοράς μεταξύ των ιδιωτών ενώπιον των Πολιτικών Δικαστηρίων .

Είναι γεγονός ότι με την σύνταξη των δασικών χαρτών και την κατάρτιση του Εθνικού Κτηματολογίου είναι δυνατόν να δρομολογηθεί μια καλή και σωστή αντιμετώπιση του προβλήματος . Πρώτα όμως πρέπει να αποφασισθεί ο προορισμός και η πιθανή αλλαγή χρήσης αυτών των εκτάσεων .

Πρότασή μου :

- Τα δάση ανήκουν στους ιδιοκτήτες και προστατεύονται, όπου και αν βρίσκονται, από τις διατάξεις της Δασικής Νομοθεσίας.
- Οι δασικές εκτάσεις ανήκουν στους ιδιοκτήτες δεν υπάγονται στις διατάξεις της Δασικής Νομοθεσίας και αλλάζουν χρήση χωρίς περιορισμό. Δεν αλλάζουν χρήση και διαχειρίζονται και προστατεύονται από τις διατάξεις της Δασικής Νομοθεσίας οι δασικές εκτάσεις αγνώστου ιδιοκτήτη και όλες όσες βρίσκονται εντός των πυρήνων των Εθνικών Δρυμών ,αισθητικών δασών ,προστατευτικών εκτάσεων των άρθρων 69,70 του ΝΔ 86/69 ,περιοχών συνθήκης RAMSAR ,και όπου επιβάλλεται να κηρυχθούν ως αναδασωτέες σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 38 του Ν 998/79.
- Στους εγκαταλειμμένους αγρούς κανέναν περιορισμό.

Με την έναρξη της διαδικασίας σύνταξης του Εθνικού Κτηματολογίου σε μια περιοχή η πρώτη αίτηση δήλωση - εγγραφή σε αυτό πρέπει να είναι του Δημοσίου δια της Δασικής Υπηρεσίας (όσον αφορά τα δάση και δασικές εκτάσεις) με την οποία δηλώνεται δημόσιος χαρακτήρας των δασών και δασικών εκτάσεων που ανήκουν στο Δημόσιο και ο δασικός απλά χαρακτήρας των δασών και δασικών εκτάσεων που αποδεδειγμένα δεν ανήκουν σε αυτό. Τα δύο αυτά στοιχεία τα πληροφορούνται οι ιδιώτες που θα ακολουθήσουν για να υποβάλλουν δηλώσεις εγγραφής εμπραγμάτων δικαιωμάτων και εφ' όσον δεν συμφωνούν μπορούν και πρέπει να υποβάλλουν αντιρρήσεις στις αρμόδιες επιτροπές (Κτηματολογίου και Δασολογίου επί κυρωμένων ΔΧ ή Αντιρρήσεων σε περίπτωση μη κυρωμένων ΔΧ). Έτσι για τα γεωτεμάχια του δασικού χάρτη με τον χαρακτήρα ΑΔ1,2 θα προκύψει ιδιοκτήτης και σε ολόκληρα ή τμήματα των πιθανώς να έχουν εφαρμογή οι διατάξεις της Δασικής Νομοθεσίας ή και αρνητικά .

Τα γεωτεμάχια με τον χαρακτήρα ΑΔ1,2 ή τμήματα αυτών στα οποία δεν θα βρεθεί ιδιοκτήτης (αγνώστου) εγγράφονται υπέρ του ιδιοκτήτη των γειτονικών (μεγάλων) δασικών εκτάσεων (Δημόσιο ή ιδιωτών ή Συνεταιρισμών ή Μονών κλπ). Τα ΚΑΕΚ γεωτεμάχια με τον χαρακτήρα ΑΔ1 δάση με έκταση μικρότερη των 10 στρεμμάτων για τις ανάγκες της ενιαίας διαχείρισης των δασών απαλλοτριώνονται με τιμή που θα καθορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 του Ν 998/79 υπέρ του Δημοσίου ή των ιδιοκτητών των δασών της ευρύτερης περιοχής εξαιρουμένων των κληροτεμαχίων (εποικισμών - αναδασμών) . Ομοίως

απαλλοτριώνονται ή ανταλλάσσονται ανεξαρτήτως εμβαδού τα δάση (Εθνικοί δρυμοί κλπ) και οι δασικές εκτάσεις που προστατεύονται από τις διατάξεις της Δασικής Νομοθεσίας Διοικητικές πράξεις (κήρυξης αναδασωτέων, προστίμων,) της Δασικής Υπηρεσίας που αφορούν γεωτεμάχια ΑΔ1 και τον χρόνο που εκδόθηκαν είχαν την μορφή δάσους διατηρούνται και εφαρμόζονται. Στις υπόλοιπες περιπτώσεις ΑΔ2 (δασικές εκτάσεις) ανακαλούνται.

Βέβαια σήμερα ακολουθείται μια εντελώς διαφορετική διαδικασία η οποία δεν επιλύει το πρόβλημα των δασωμένων αγρών αφ ενός και αφ ετέρου καθιερώνει χρονοβόρες διαδικασίες και ενδεχομένως δημιουργεί προβλήματα στους ενδιαφερόμενους πολίτες και Δασική Υπηρεσία. Συμπερασματικά με την υιοθέτηση της ανωτέρω πρότασης και διαδικασίας επιτυγχάνεται :

- Προστασία σε καλό βαθμό του Φυσικού περιβάλλοντος
- Η κατάταξη μιας έκτασης στην κατηγορία των δασωμένων αγρών γίνεται με αντικειμενικά κριτήρια .
- Ο δασικός χάρτης γίνεται εργαλείο για την επίλυση του προβλήματος .
- Με την διαδικασία της σύνταξης του Εθνικού Κτηματολογίου εντοπίζονται οι πιθανοί ιδιοκτήτες . Προσδιορίζονται τα ΚΑΕΚ (ή τμήματά των) του Κτηματολογίου στα οποία εφαρμόζονται οι διατάξεις της Δασικής Νομοθεσίας.
- Με τις απαλλοτριώσεις - ανταλλαγές διευκολύνεται η προστασία και διαχείριση των δασών.

Ηλίας Καπράλος
Δασολόγος
(Πρώην Δασάρχης Λίμνης ,Δ/ντης Δασών
Νομών Ευβοίας, Φωκίδας, Βοιωτίας)

ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ ΣΕ ΠΛΗΡΗ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΨΗ.

Συνέπειες στην εξουσίαση και στην άσκηση δικαιωμάτων, λόγω Συνταγματικής προστασίας του περιβάλλοντος, με επίκληση λόγων δημοσίου συμφέροντος. Προτάσεις για οριστικές ρυθμίσεις.

Κυρίες και κύριοι, αγαπητοί συνάδελφοι

Η νομοθετική εξουσία, με το Ν.998/79 που ψηφίστηκε σε εφαρμογή του τρίτου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 24 του ισχύοντος Συντάγματος, προσπάθησε να υλοποιήσει τις Συνταγματικές Επιταγές για τη δασοπροστασία και σε μεγάλο βαθμό κατά την εκτίμησή μου, το πέτυχε. Αποτέλεσε μετέπειτα, όπως ισχύει ακόμα και σήμερα με τις όποιες τροποποιήσεις του, ένα πρωτοποριακό νομοθέτημα που θωράκιζε τη δασοπροστασία της Χώρας. Διέπραξε όμως κατά την εκτίμησή μου και ολέθρια (πάντα) σφάλματα με ανεπιτυχείς ρυθμίσεις και ερμηνευτικές παραδοχές, που δημιούργησαν κοινωνικές αντιθέσεις, δυσχέραναν το έργο των δασικών υπηρεσιών και ενδεχομένως, σε πολλές περιπτώσεις να ζημίωσαν το Δημόσιο συμφέρον διότι επεξέτεινε την έκταση εφαρμογής και έξω από τον αμιγώς Δασικό χώρο. Πώς το έκανε όμως αυτό ο νομοθέτης;

Ως γνωστόν, το άρθρο 24 του ισχύοντος Συντάγματος, δεν έδωσε ρητά εντολή, νόμος να καθορίσει με σχετικό ορισμό, τι είναι δάσος και δασική έκταση, αλλά νόμος να καθορίσει τα της προστασίας των δασών και των δασικών εν γένει εκτάσεων της Χώρας. Αυτό δεν τηρήθηκε στην πράξη κατά την ψήφιση του Ν.998/79, αλλά επιχειρήθηκε από τον νομοθέτη, να καθορισθούν κριτήρια χαρακτηρισμού εκτάσεων ως δασών και δασικών εκτάσεων, σε μια προσπάθεια αυτό να γίνει με συγκερασμό επιστημονικών και νομικών διατυπώσεων. **Έτσι ετέθησαν γενικά κριτήρια στο τί είναι δάσος και δασική έκταση (βλ. π. χ διατυπώσεις όπως «*Δάσος είναι πάσα έκτασις εδάφους ...*» στην παρ. 1 άρθρ.3 Ν.998/79 ή «... *ο χαρακτηρισμός περιοχής τινός ή τμήματος της επιφανείας της γης ως δάσους ή δασικής εκτάσεως...*» στην παρ.1 άρθρ.14 Ν.998/79), χωρίς να γίνει διαφοροποίηση και αντιδιαστολή στον ορισμό, σε σχέση με τον χαρακτήρα και την μορφή μιας επιφάνειας γής.** Με αυτόν τον τρόπο λοιπόν, συμπεριέλαβε π.χ. έντεχνα στην δασοπροστασία και σημαντικές εκτάσεις της χώρας που ήταν εγκαταλειμμένες αγροτικές γαίες, που είχαν δασωθεί φυσικά ή τεχνητά και για τις οποίες δεν υπήρχαν στοιχεία, ότι προερχόταν από αυθαίρετη αλλαγή χρήσης δασών και δασικών εν γένει εκτάσεων της Χώρας. Συμπεριέλαβε επίσης σημαντικές εκτάσεις που είχαν παραχωρηθεί στα πλαίσια της Αγροτικής νομοθεσίας και εκτάσεις που παρέμεναν κοινόχρηστες ή διαθέσιμες σε διάφορες περιοχές, από αποκαταστάσεις ακτημόνων ή προσφύγων. Δημιουργήθηκαν έτσι αντιδράσεις.

Πάρα πολλοί, είτε ως μετανάστες εσωτερικού, ή εξωτερικού, είχαν εγκαταλείψει εκτάσεις που τις θεωρούσαν πατρογονικές περιουσίες τους για μια καλύτερη ζωή. **Επίσης, αγρότες που παρέμεναν μόνοι και αβοήθητοι στα χωριά τους, λόγω γήρατος αδυνατούσαν να καλλιεργούν συστηματικά όλη την ακίνητη περιουσία που εξουσίαζαν στο παρελθόν και που ως επί το πλείστο ήταν και οριακής αποδόσεως.** Οι εγκαταλείψεις αυτές είχαν ως συνέπεια τη φυσική δάσωσή τους, ήτοι την σταδιακή εγκατάσταση δασικής βλαστήσεως και δασικών φρυγάνων. Την γενίκευση αυτή, δηλαδή την εφαρμογή των κριτηρίων χαρακτηρισμού, σε όλες τις γαίες της Χώρας, την επιχείρησε η νομοθετική εξουσία, βασιζόμενη στο άρθρο 17 του ισχύοντος Συντάγματος με την βασική αρχή του «**ουδείς μπορεί να κάνει χρήση δικαιώματος που απορρέει**

από την ιδιοκτησία, κατά τρόπο θίγοντα το Δημόσιο συμφέρον». Θεσπίστηκε δηλαδή ο γενικός κανόνας, ότι αν η γη που ισχυρίζεσαι ότι σου ανήκει, απέκτησε κάποια χαρακτηριστικά με βάση τα κριτήρια που καθορίζω, προκειμένου να προστατεύω το δασικό περιβάλλον χάριν του Δημοσίου συμφέροντος, όπως με υποχρεώνει το άρθρο 24 του Συντάγματος, τότε θα υποκύψεις στους περιορισμούς που θέτω. Έτσι π.χ, αρχικά με το άρθρο 67 του Ν.998/79 θεσπίστηκαν οι πρώτοι κανόνες, που υποχρέωναν αυτούς που ισχυριζόταν, ότι κάποιες εκτάσεις της Χώρας, που είχαν λόγω εγκατάλειψής τους από την συστηματική καλλιέργεια, αποκτήσει μορφή δάσους ή δασικής εκτάσεως, ήταν ιδιοκτησίες τους και ζητούσαν να τις επανακαλλιεργήσουν, αφενός μεν να ακολουθούν συγκεκριμένες διοικητικές διαδικασίες αναγνώρισής τους ως ιδιωτικές, αφ' ετέρου να υποκύπτουν και σε συγκεκριμένες προϋποθέσεις, προκειμένου να επανακαλλιεργηθούν. Το ίδιο έγινε και με μετέπειτα διατάξεις του άρθρου 14 Ν.1734/87 και του άρθρου 12 Ν. 3208/2003. Ήταν όμως αυτές οι συνέπειες, όσον αφορά τους αγρούς που είχαν πλήρως εγκαταλειφθεί, απόρροια μόνο αυτής της πρακτικής του κοινού νομοθέτου;

Δυστυχώς, νομικά, για την Ελληνική πραγματικότητα όπως θα παραθέσω στην συνέχεια , τα πράγματα είναι πολύ διαφορετικά, σε σχέση με αυτά που φαίνονται. Επιβάλλεται να αναθεωρηθούν σε πολλές περιπτώσεις, εσφαλμένες πρακτικές. Ιδιοκτησιακά, στις γαίες της Χώρας, ισχύουν, είτε θέλουμε, είτε όχι διαφορετικά καθεστάτα νομικά και αυτό το επιβάλλουν οι σταδιακές απελευθερώσεις περιοχών, αλλά και οι Συνθήκες προσάρτησής τους. Άλλο το καθεστώς των περιοχών του Παλαιού Βασιλείου, δηλαδή της πρώτης ελεύθερης Ελλάδας, Στερεάς, Πελοποννήσου, Εύβοιας και Κυκλάδων, άλλο το καθεστώς στις εκτάσεις της Θεσσαλίας, Ηπείρου, άλλο στα Ιόνια Νησιά, άλλο στις λεγόμενες Νέες Χώρες, άλλο στα Δωδεκάνησα, άλλο στην Κρήτη. Δεν μπορεί να αμφισβητηθεί πάντως, ότι το μεγαλύτερο μέρος της Χώρας, απελευθερώθηκε από τον Τουρκικό ζυγό. Κατά περιοχή λοιπόν, ίσχυσαν πριν την απελευθέρωση, οι ΟΘΩΜΑΝΙΚΟΙ ΚΩΔΙΚΕΣ (Κανονισμοί) περί Γαίων ή αφθάρτων κτημάτων και αυτό ελήφθη υπόψη στις ειδικές Συνθήκες προσάρτησης. Π.χ για τις γαίες του παλαιού λεγομένου Βασιλείου, (Πρώτης ελεύθερης Ελλάδας), έγιναν με βάση σχετική πρόβλεψη Πρωτοκόλλου του Λονδίνου, που εξειδίκευσε την Συνθήκη Ανεξαρτησίας (Κωνσταντινουπόλεως), όσον αφορά την αντιμετώπιση του ιδιοκτησιακού ζητήματος των γαίων, από αυτό του πρώην Οθωμανικού Κράτους, σε αυτό του νεοσύστατου Νεοελληνικού Κράτους, πολύμηνες διαπραγματεύσεις μεταξύ εκπροσώπου του Οθωμανικού Κράτους και της Ελληνικής Επιτροπής, από μέρους του νεοσύστατου Ελληνικού Κράτους. Το επιστέγασμα των διαπραγματεύσεων, ήταν να επιτευχθεί σχετική «**συμβίβαση**» το 1835, που εγκρίθηκε με Βασιλικό Διάταγμα «**περί εγκρίσεως των 5 άρθρων αφορώντων την μετά του Επιτρόπου της Υ. Πόρτας Σεκίπ Εφέντη και της Ελληνικής Επιτροπής συμβίβασιν**» στις 4(16) Απριλίου του 1835 και Δημοσιοποιήθηκε και ίσχυσε με την καταχώρησή της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως αριθ. 15 στις 27 Απριλίου του 1838.

Το περιεχόμενο αυτής της συμβίβασης είναι αυτούσια:

Η Ελληνική Επιτροπή συνδιαλεχθείσα μετά του Επιτρόπου της Πόρτας συνδιετέθη εις τα κατωτέρω:

A. Η Ελληνική Κυβέρνησις θέλει έχει την επί των επαρχιών αι οποίαι εσχάτως, δυνάμει του πρωτοκόλλου της 21 Ιουλίου 1832 έτους προσετέθησαν εις το Ελληνικόν Κράτος, όλα τα δικαιώματα τα οποία είχεν επ' αυτών η Οθωμανική Κυβέρνησις.

B. Επειδή εκ των Οθωμανών, οίτινες ευρίσκονται εις μερικάς των ειρημένων επαρχιών όσοι θέλουν να αποδημήσωσιν έχουν την άδειαν να πωλήσωσιν την ήν επί της παρελθούσης εξουσίας είχαν υπό κτήσιν και χρήσιν περιουσίαν των, της περιουσίας

αυτής η παρελθούσα και μέλλουσα εκποίησης να τρέχη προσαρμοζομένη τω εν πληρεστάτη ενεργεία Σουλτανικώ κανουναμέ.

Γ. Τα εντός τών ορίων των διαγραφομένων εν τοις ταπουτεμεσσουκλεμέ ευρισκόμενα και ως παραρτήματα των τσιφλικίων λογιζόμενα χειμάδια εαρινά δάση και άλλα, να κρατώνται και να είναι υπό χρήσιν κατά τον τύπον εκείνον με τον οποίον ήσαν υπό χρήσιν, των εχόντων αυτά επί Οθωμανικής εξουσίας.

Δ. Ως προς την εξέτασιν της νομιμότητος των σενετιών ο Επίτροπος της Πόρτας με την Ελληνικήν Επιτροπήν θέλει έχει οδηγόν των την δικαιοσύνην και την έννοιαν του κανουναμέ.

Ε. Επειδή τα σενέτια των κατά την Αττικήν κτημάτων εχάθησαν εξ αιτίας των περιστατικών του πολέμου και πιθανώς να ηκολούθησε τούτο και εις άλλα μέρη, αι μαρτυρίαί αξιοτίμων ανθρώπων αμφοτέρων των μερών θέλουν ισχύει προς ανίχνευσιν της αληθείας. Ταύτα εγκριθέντα κοινή γνώμη εγράφη εν τω παρόντι πρωτοκόλλω.

Εν Αθήναις τη 28 Μαρτίου 1835

Αναγνώστης Δελιγιάννης, Λουκάκης Αργυρόπουλος, Κ.Μ. Λεβίδης, Ιωάννης Βλάχος, Δ.Γ. Φέδερ.

Η κατά τα ανωτέρω «συμβίβαση», ισχύει μεν μέχρι σήμερα, όλοι όμως κάνουν ότι δεν υπάρχει και δεν ισχύει. Αποτελούσε την βασική πηγή νομοθετικού έργου σε θέματα προστασίας της λεγόμενης Εθνικής περιουσίας. Π.χ. αναφέρομαι ενδεικτικά στον πρώτο πολεοδομικό Νόμο της Χώρας, τον Νόμο ΠΜΘ΄ της 5/27 Ιανουαρίου 1866 «περί συνοικισμών», προκειμένου να διαπιστωθεί το μέγεθος της διαφοροποίησης του νομοθετικού έργου σήμερα, σε σχέση με την προστασία της Δημόσιας περιουσίας. Με τον Νόμο αυτό, θεσπιζόταν να γνωμοδοτεί ειδική Επιτροπή απαρτιζόμενη υπό του οικονομικού εφόρου, του αρμοδίου Μηχανικού, του Δημάρχου, του προέδρου του Δημοτικού συμβουλίου και ενός ιατρού, για την ίδρυση συνοικισμού στην Χώρα, ετίθεντο οι προϋποθέσεις αλλά και οι προτεραιότητες στην παραχώρηση οικοπέδων, αλλά και εάν εντός του συνοικισμού, βρισκόταν ιδιόκτητα κτήματα, περιερχόταν στο Δημόσιο και διετίθεντο υπέρ του συνοικισμού. Μόνο στην περίπτωση αυτή οι ιδιοκτήτες λάμβαναν από δύο οικόπεδα και αποζημίωση σε χρήμα, λαμβανομένης υπόψιν της αξίας την οποία είχαν τα κτήματα, προ της συστάσεως του συνοικισμού. Σήμερα λοιπόν, η κατά τα ανωτέρω «συμβίβαση» Ισχύει και μάλιστα έχει αυξημένη τυπική ισχύ, ως επιλύουσα θέματα υπό ρύθμιση σε Συνθήκη (στην Συνθήκη Ανεξαρτησίας), ήτοι επέχει έκτοτε θέση παραρτήματός της και συνεπώς αναγκαστικά εφαρμοστέου δικαίου. Παρ' όλα αυτά, κάθε φορά που γίνονται οποιοσδήποτε ρυθμίσεις που έχουν να κάνουν με την Δημόσια περιουσία, οι ρυθμίσεις αυτές, ναι μεν λαμβάνονται υπόψη, όχι όμως με άμεση δέσμευση της νομοθετικής εξουσίας (π.χ κτηματολόγιο). Δεν είναι τυχαίο, ότι ακόμα και το Ν.Σ.τ.Κ, μόνο τώρα τελευταία, άρχισε σε δικόγραφέα του να κάνει μνεία της, χωρίς μάλιστα να αναλύει δικονομικά την αυξημένη τυπικά ισχύ της. Συνδέεται λοιπόν άμεσα με τα δικαιώματα του Δημοσίου επί πάσης φύσεως γαιών και όχι μόνο σε δάση και δασικές εκτάσεις, διότι επί Οθωμανικής κυριαρχίας, η πλήρης ιδιοκτησία δηλαδή νομή, κατοχή και κυριότητα ήταν περιοριστική και σε συγκεκριμένα πράγματα, όπως τα οικήματα των γεωργών με τα οικόπεδά τους, οι φούρνοι, οι πύργοι, οι

μελισσομάνδρες, τα αλώνια, τα κάρπιμα δένδρα πάνω στο έδαφος, τα σπίτια, τα μαγαζιά, οι αχυρώνες και οι αποθήκες κ.λ.π, ήτοι ότι μετασχηματισμός και μόνιμη εγκατάσταση γινόταν επί γαιών. Οι λοιπές γαίες, ειδικά στην Αττική, ήσαν καθαρά Δημόσιες (μιρί-εραζί, εμιριέ) και η εκχώρηση της κυριότητας των ωφελημάτων, είχε γίνει δυνάμει ειδικού εγγράφου (ταπίου) του αρμοδίου προς τούτο οργάνου. Το «τεσσαρούφ», δηλαδή η κάρπωση στο διηνεκές των ωφελημάτων από την επιμελημένη διαχείριση και εκμετάλλευση των γαιών, με αυτοπρόσωπη προσφορά εργασίας ή μέσω του κολιγικού συστήματος εκμετάλλευσης, ήταν γνωστό στους Οθωμανούς υπηκόους και εξ αυτών είχε γίνει γνωστό και στους Έλληνες και προφανώς και στους αγοραστές.

Το ιδιαίτερο αυτό καθεστώς εξουσίασης, δεν εξομοιώνόταν σε καμιά περίπτωση όσον αφορά τις συστηματικά καλλιεργούμενες γαίες, με πλήρη ιδιοκτησία, είχε όμως σε πολλές περιπτώσεις παρεξηγηθεί μετέπειτα και το καθεστώς αυτό κυριότητας των πάσης φύσεως ωφελημάτων, το αποκαλούσαν λανθασμένα ιδιοκτησία. Είναι γεγονός, ότι οι αγοραστές, ευελπιστούσαν ότι το νεοσύστατο Ελληνικό Κράτος, θα αντιμετώπιζε τις αγορές τους διαφορετικά από ότι το Οθωμανικό Κράτος. Βασικά ευελπιστούσαν ότι η προσαρμογή από το θεοκρατικό καθεστώς στο καθεστώς του Βυζαντινορωμαϊκού δικαίου, θα γινόταν με πρότυπα εντελώς Ευρωπαϊκά και έτσι ούτως ή άλλως θα ήσαν ωφελημένοι. Οι προσδοκίες τους όμως έπεσαν έξω. Το Βαυαρικό σύστημα διακυβέρνησης από την μια μεριά, που αξίωσε ένα συγκεντρωτικό πλαίσιο προστασίας των Εθνικών γαιών, για κάλυψη των πάσης φύσεως αναγκών του νεοσύστατου Κράτους, σε προικοδοτήσεις αγωνιστών, έναντι των οφειλομένων μισθών κατά τον απελευθερωτικό αγώνα, την άνευ αποζημιώσεως εκτέλεση έργων, την ίδρυση σχολείων και οικισμών κ.λ.π και οι πιέσεις που ασκήθηκαν τότε προς την Κυβέρνηση να μην σφετερισθούν τρίτοι τα οφέλη από τον απελευθερωτικό αγώνα και να υλοποιηθεί το μοίρασμα και μέρους των γαιών προς τους κολίγες της ελεύθερης Ελλάδας, ναυάγησε τα όνειρά τους. Παρ' όλες τις παραστάσεις και έντονες διαμαρτυρίες τους κατά καιρούς, που έδωσε αφορμή στο να απευθύνει τρεις λαύρες στο περιεχόμενο επιστολής, ο Δημήτριος Περούκας, που είχε ορισθεί να επικυρώνει τις αγοραπωλησίες Οθωμανικών κτημάτων, προς τον Ιωάννη Καποδίστρια, τίποτα έκτοτε δεν έγινε. Με εξαίρεση τις αγροτικές εκτάσεις των Νέων Χωρών (Μακεδονία -Θράκη), όπου με την απελευθέρωση και προσάρτησή τους στην ελεύθερη Ελλάδα, η απλή εξουσίαση (τεσσαρούφ επί Οθωμανικής κυριαρχίας), μετετράπη αρχικά σε συνιδιοκτησία του Δημοσίου κατά το 1/5 και μετά το 1922 με σχετικό νόμο, στα πλαίσια αγροτικής πολιτικής, μετετράπη μόνο σε κατόχους γεωργούς, σε πλήρη κυριότητα, παραχωρουμένου σε αυτούς εκ του νόμου, του μεριδίου του Δημοσίου, σε όλη την υπόλοιπη Ελλάδα που απελευθερώθηκε από τον Τουρκικό ζυγό, το ιδιοκτησιακό καθεστώς των γαιών, είναι με βάση την συμβίβαση που προαναφέρθηκε, αλλά και με βάση την διάδοχη κατάσταση δυνάμει των συνθηκών, σε εκκρεμότητα και με δυναμική υπέρ του Δημοσίου.

Πέραν όμως των ανωτέρω, που προδιαγράφουν για τα συμφέροντα του Δημοσίου, ένα καθεστώς γαιών ανέλεγκτο, που επηρεάζει την από μέρους του αντιμετώπιση και των δασωμένων αγρών, δεν πρέπει να παραβλέψει κανείς, ότι κατά καιρούς επί γαιών της Χώρας, υπήρξαν και σημαντικές ενότητες γαιών, που νομικά τελούσαν διαχειριστικά, σε ένα ιδιαίτερο καθεστώς επιτήρησης από μέρους του Δημοσίου, που επί των ημερών μας είναι θα έλεγα ανύπαρκτο. Ενδεικτικά επισημαίνω μόνο τις παρακάτω μεγάλες ενότητες:

Α) Π.χ. Εκτάσεις του Παλαιού Εκκλησιαστικού Ταμείου. Πρόκειται για εκτάσεις που η απελευθέρωση από τον Τουρκικό ζυγό, τις βρήκε να κατέχονται και να καρπώνονται τα ωφελήματά τους, διάφορα Μοναστήρια. Το έτος 1834, όσα από αυτά τα Μοναστήρια είχαν δύναμη μοναχών λιγότερη από 6 μοναχούς, με βασιλικό διάταγμα διαλύθηκαν και τις εκτάσεις τους τις διαχειρίστηκε το συσταθέν τότε Παλιό Εκκλησιαστικό Ταμείο. Το έτος 1841, διαλύθηκε το Ταμείο αυτό και η διαχείριση των κτημάτων, περιήλθε στο Υπουργείο Οικονομικών, αλλά εν τω προσώπω του Παλαιού Εκκλησιαστικού Ταμείου.

Β) Π.χ. Εκτάσεις που δόθηκαν στην Κοινωνία των Εθνών για την αποκατάσταση προσφύγων και τελικά δεν διετεθήσαν από την αρμόδια Επιτροπή αποκατάστασης προσφύγων. Πρόκειται για 3.500.000 στρέμματα γαιών, διάσπαρτες σε πολλές περιοχές της Χώρας, που περί το 1930 επιστράφηκαν από την Κοινωνία των Εθνών στο Δημόσιο. Λόγω μη συστηματικής παρακολούθησης και προστασίας τους έκτοτε, η τύχη τους αγνοείται.

Γ) Π.χ. Ανταλλάξιμα μουσουλμανικά κτήματα. Πρόκειται για κτήματα που διαχειριστικά φαινόταν να περιήλθαν στο Δημόσιο λόγω ανταλλαγής πληθυσμών, με την Συνθήκη της Λωζάνης, που ενώ καταγράφηκαν και διαχειρίστηκαν από υπηρεσίες του Υπουργείου Οικονομικών για κάποιο χρονικό διάστημα, σήμερα η διαχείρισή τους έχει εν πολλοίς εγκαταλειφθεί.

Δ) Π.χ. Εκτάσεις διάσπαρτες σχεδόν σε όλη την Χώρα, που ενώ απαλλοτριώθηκαν και αναλήφθηκαν στα πλαίσια της Αγροτικής νομοθεσίας για να διανεμηθούν σε ακτήμονες καλλιεργητές, τελικά περίσσεψαν και δεν διατέθηκαν.

Δεν υπάρχει αμφιβολία, ότι πολλές από τις προαναφερθείσες αγροτικές εκτάσεις, σήμερα μπορεί να κατέχονται παράνομα, ή να έχουν συμπεριληφθεί σε εικονικούς τίτλους, ή να έχουν γίνει αντικείμενο εικονικών κληρονομικών αποδοχών και διανομών. Διαπιστώνουμε λοιπόν, ότι η περιβαλλοντική αντιμετώπιση αρχικά, των δασωμένων αγρών, έχει να κάνει πρωτίστως και με την ιδιοκτησιακή διάσταση του όλου θέματος, ήτοι σε ό,τι αφορά την αναγνώριση δικαιωμάτων υπέρ τρίτων, έναντι του Δημοσίου και την ακριβή περιγραφή αυτών των δικαιωμάτων, όταν μάλιστα τα δικαιώματα του Δημοσίου είναι απaráγραπτα. Οι νομικές λοιπόν συνέπειες, όσον αφορά την προστασία των πάλαι ποτέ συστηματικά καλλιεργουμένων εκτάσεων, έχει να κάνει και με την υποχρέωση του Κράτους, να μεριμνά για την διερεύνηση και προστασία των δικαιωμάτων του Δημοσίου επί των γαιών της Επικράτειας. Αντιλαμβάνεται κανείς, ότι αυτό δεν θα γινόταν, αν στην Χώρα υπήρχε κτηματολόγιο. Μέσα από το «κομφούζιο» που επικρατεί, σήμερα που επιχειρείται να συνταχθεί Κτηματολόγιο, είναι ήδη πολύ αργά και βασική επιδίωξη είναι μέσω του Κτηματολογίου, να τακτοποιηθούν σταδιακά ως ιδιοκτήτες, αυτοί που φέρονται να κατέχουν γη στην χώρα. Έτσι όμως, συστήνεται ένα σαθρό καθεστώς ιδιοκτησιακών δικαιωμάτων σε γαίες, ενάντια στις Συνθήκες και τα διατρέξαντα, που θα καθιστούν επίσης σαθρό το δικαιοπρακτικό καθεστώς συναλλαγών. Δεν πρέπει να αγνοεί κανείς, ότι μέχρι την εισαγωγή του αστικού κώδικα το 1946, ίσχυσε το βυζαντινορωμαϊκό δίκαιο, που βασικές αρχές του ήταν:

«ουδείς μετάγει εις άλλον πέραν αυτού που έχει» και

«άκυρος τίτλος δεν χρησιδεσπόζει»,

η δε καλή πίστη, προϋπέθετε αναγκαστικά την συνδρομή τριών συμπεριφορών στις πράξεις τρίτων, την τιμιότητα, ευθύτητα και γνησιότητα.

Και τίθεται το ερώτημα, μπορούσε ο νομοθέτης, με την ψήφιση του Ν.998/79, να είχε αντιμετωπίσει οριστικά αυτές τις εκτάσεις με άλλο τρόπο;

Για την οριστική αντιμετώπιση αυτών των εκτάσεων, ήτοι των δασωμένων αγροτικών εκτάσεων, που δεν διαθέτουν οι υπηρεσίες στοιχεία ότι προέρχονται από αυθαίρετες καταλήψεις και

αλλαγές χρήσης δασών και δασικών εν γένει εκτάσεων της Χώρας, αυτή μπορούσε κατά την γνώμη μου να είχε γίνει με την θέσπιση του Ν.998/79. Τότε στον ορισμό του δάσους και της δασικής εκτάσεως, μπορούσε ο νομοθέτης να δομήσει τον ορισμό αυτών των εκτάσεων, αφήνοντας να εννοηθεί, ότι ο χαρακτήρας και ο προορισμός τους τεκμαίρεται ότι υπάρχει από της ιδρύσεως του νεοελληνικού Κράτους. Αυτό μπορούσε να γίνει με την προσθήκη της λέξεως «έκπαλαι» ή με την περιγραφή «του συνεχούς προορισμού τους». **Με την αποσαφήνιση αυτή, θα δινόταν στον νομοθέτη και η δυνατότητα, να κάνει την αντιδιαστολή σε ορισμό εκτάσεων με χαρακτήρα δάσους και δασικής εκτάσεως, από τις εκτάσεις με μορφή δάσους και δασικής εκτάσεως .** Με αυτόν τον τρόπο, οι δασωμένοι αγροί, θα είχαν μια διαφορετική αντιμετώπιση. Π.χ. θα μπορούσε ο νομοθέτης να θέσει άλλες προϋποθέσεις επανακαλλιέργειας αυτών των εκτάσεων. Θα μπορούσε π. χ. να επιτρέπει την επανακαλλιέργειά τους, μετά την πάροδο πενταετίας από την ισχύ του Ν.998/79, εντός της οποίας έπρεπε να καθορισθούν χρήσεις γής, στα πλαίσια των άρθρων 17 και 24 παρ.3 του Συντάγματος. Αν γινόταν αυτό, θα μπορούσε ταυτόχρονα να αντιμετωπιζόταν και το ιδιοκτησιακό ζήτημά τους, με επιφύλαξη του Δημοσίου όσον αφορά τα δικαιώματά του αλλά και την διευκρίνιση, ότι δεν έχει το Δημόσιο καμιά ευθύνη για τυχόν εκνίκηση τρίτου επί των εκτάσεων, αποφεύγοντας να διενεργήσει έλεγχο τίτλων, κάτι που ούτως ή άλλως ποτέ δεν έγινε συστηματικά. Η αντιμετώπιση όμως αυτή δεν έγινε. Επικράτησε όπως περιγράφηκε πιο πάνω, η αντιμετώπισή τους με αυστηρά περιβαλλοντικά και ιδιοκτησιακά κριτήρια. Τίθεται όμως εύλογα και σήμερα το ερώτημα, **«μπορεί να βρεθεί οριστική λύση στο ζήτημα των δασωμένων αγρών, από πλευράς δασοπροστασίας»;**

Προκειμένου να διερευνηθεί αυτή η δυνατότητα, επιβάλλεται να συνεκτιμηθούν και **τα παρακάτω πραγματικά αρνητικά δεδομένα όπως:**

- 1) Οι περισσότερες εκτάσεις αυτής της κατηγορίας, βρίσκονται σε ορεινές ή ημιορεινές περιοχές και εγκαταλείφθηκαν και λόγω οριακής απόδοσής τους σε γεωργικά προϊόντα.
- 2) Αυτοί που τις καλλιεργούσαν, τις καλλιέργησαν συστηματικά , κύρια την περίοδο 1945-1965 και σήμερα δεν βρίσκονται οι ίδιοι στην ζωή. Οι περισσότεροι εξ αυτών δεν διέθεταν τίτλους και θεμελιώναν την εξουσίασή τους σε διαθήκες των γονιών τους, που έκαναν αναφορά μόνο σε θέση και στρέμματα, χωρίς αναφορά σε όρια και τίτλους διαδοχής, φερομένων ως δικαιοπαρόχων τους.
- 3) Οι φερόμενοι σήμερα ως δικαιούχοι κληρονόμοι, είναι τόσο πολλοί σε πολλές περιπτώσεις αλλά και τόσο δύσκολο να συναποφασίσουν να κάνουν εκκαθάριση, με δήλωση αποδοχής κληρονομιαίων περιουσιών, που ελάχιστοι εξ αυτών ενδιαφέρονται για να ασχοληθούν με επανακαλλιέργεια, ευελπιστούν δε μόνο στην οικοπεδική αξιοποίησή τους για οικονομικούς και μόνο λόγους. Για τον λόγο αυτό ή για λόγους συναισθηματικούς και μόνο, πολλοί έχουν δηλώσει τα δικαιώματά τους επ' αυτών στο **Ε9** και πληρώνουν **ΕΜΦΙΑ**.

Αλλά και τα θετικά δεδομένα ,όπως:

- 1) Σήμερα οι εναλλακτικές γεωργικές δραστηριότητες αλλά και οι δυνατότητες ανάπτυξης γεωργικών ή κτηνοτροφικών δραστηριοτήτων σε επιχειρηματική βάση έχουν αυξηθεί έναντι του παρελθόντος.
- 2) Σε περίοδο οικονομικής κρίσης που διέρχεται η Χώρα, θα πρέπει η Πολιτεία να δίνει δυνατότητες σε τρίτους που θέλουν να ασχοληθούν επικουρικά, ή αποκλειστικά στον γεωργικό και κτηνοτροφικό τομέα, να επαναξιοποιούν τις εκτάσεις που θεωρούν ότι τους άφησαν οι πρόγονοί τους.

3) Το ισχύον Σύνταγμα και συγκεκριμένα το άρθρο 24 παρ.2 ως ισχύει σήμερα, επιτρέπει την μεταβολή δασικού χαρακτήρα εκτάσεων για γεωργική χρήση, με την διατύπωση «...πλην αν προέχει για την Εθνική Οικονομία η Αγροτική εκμετάλλευση»

Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω η Πολιτεία, θα μπορούσε να θεσμοθετήσει πλέον ρυθμίσεις. Οι ρυθμίσεις αυτές οπωσδήποτε εκτιμώ ότι θα πρέπει να λάβουν υπόψη, την από μέρους του ενδιαφερομένου υποχρεωτική παραδοχή του δασικού χαρακτήρα της εκτάσεως, την οριστική χωροθέτηση χρήσεων γής στην περιοχή, όπως επιτάσσει το Σύνταγμα, την αντιμετώπιση ριζικά, μόνο του ζητήματος χρήσης των εκτάσεων και όχι του ιδιοκτησιακού ζητήματος, (σε περίπτωση δε που ο ενδιαφερόμενος επιδιώκει και την επίλυση του ιδιοκτησιακού ζητήματος έναντι του Δημοσίου, να υποχρεώνεται να επισπεύδει εντός τακτής προθεσμίας, να υποβάλλει αναγνωριστική αγωγή) και τέλος την αποκλειστική γεωργική ή κτηνοτροφική χρήση της εκτάσεως, βάσει προγράμματος που θα εγκρίνεται και παρακολουθείται από τις κατά τόπους γεωργικές Υπηρεσίες, συντασσομένου κατ' έτος σχετικού φύλλου ελέγχου, ότι υλοποιείται η προγραμματισμένη αλλαγή χρήσης της εκτάσεως. Τί θα λαμβάνεται δηλαδή υπόψη; Θα λαμβάνεται υπόψη, ότι ο περιορισμός της άσκησης δικαιώματος ιδιοκτησίας, χάριν δημοσίου συμφέροντος, λόγω προστασίας του περιβάλλοντος, επειδή η έκταση του δασωμένου αγρού απέκτησε χαρακτηριστικά δάσους και δασικής εκτάσεως, θα κάμπτεται έναντι ενός υπέρτερου και επιτρεπτού Συνταγματικά σκοπού δημοσίου συμφέροντος, που είναι η συστηματική καλλιέργειά της, χάριν της Εθνικής Οικονομίας, βάσει ειδικά προς τούτο συντασσομένου προγράμματος εκμετάλλευσης, που θα ελέγχεται αυστηρά σε ετήσια βάση η τήρησή του.

Οι κατά τα ανωτέρω ρυθμίσεις, δεν θα λαμβάνουν υποχρεωτικά υπόψη το ιδιοκτησιακό ζήτημα των εκτάσεων, ούτε θα υπόκεινται σε διαδικασίες ελέγχου τίτλων, γεγονός που θα γνωστοποιείται κατηγορηματικά προς όλους, μέσω ανάρτησης της πράξης έγκρισης επανακαλλιέργειας της εκτάσεως, στην ΔΙΑΥΓΕΙΑ. Αυτό θα γίνεται, λόγω των εκκρεμοτήτων που υφίστανται οι γαίες στο ιδιοκτησιακό τους ζήτημα, ενόψη και της σύνταξης του Εθνικού Κτηματολογίου. Οι πιο πάνω προτεινόμενες ρυθμίσεις, θα είναι προσωρινές και θα μπορούν να τύχουν εφαρμογής, εάν υπάρξει σχετική πολιτική βούληση, μέχρις ολοκλήρωσης των εγγραφών στο Κτηματολόγιο της Χώρας και συνδυαστούν αυτές οι εγγραφές και με τους υπό σύνταξη οριστικούς δασικούς Χάρτες. Τότε, όπως αντιλαμβάνεται κανείς, το Κράτος θα πρέπει να πάρει οριστικά μέτρα για τις χρήσεις γης και το ιδιοκτησιακό ζήτημά τους έναντι του Δημοσίου, που δεν είναι του παρόντος για να γίνουν σχετικές συζητήσεις αλλά και προτάσεις.

Ευχαριστώ

Φραγκιουδάκης Ελευθέριος

ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΗ ΕΝΩΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

Αγροί που άλλαξαν μορφή. Οι λύσεις στην Αδικία

Ποιος θα πληρώσει;

Οι Δασικοί χάρτες έφεραν στην επικαιρότητα όλα τα μικρά και μεγάλα προβλήματα που λίμναζαν στα Ελληνικά δάση, απαιτώντας άμεση λύση. Πολύ μεγάλες καταπατημένες εκτάσεις, που ανήκουν στο Ελληνικό δημόσιο, έγιναν αγροί που καλλιεργούνται και παίρνουν επιδοτήσεις, μεγάλοι οικισμοί είναι χτισμένοι μέσα σε δημόσια δάση, χιλιάδες κατοικίες που χτίστηκαν παράνομα σε δάση, ζητάνε νομιμοποίηση.

Από την αντίθετη κατεύθυνση, πολλοί αγροί, ιδίως σε απομακρυσμένες από τα αστικά κέντρα περιοχές, αλλά και σε περιοχές με πολύ μεγάλη αξία γης, έχουν δασωθεί. Παραχωρητήρια του Ελληνικού δημοσίου για δενδροκαλλιέργειες έχουν εγκαταληφθεί, ενώ και αγροτεμάχια σε Διανομές, έχουν γίνει δάσος. Η φύση δεν αφήνει κενά και καταλαμβάνει κάθε χώρο που εγκαταλείπει η ανθρώπινη δραστηριότητα.

Οι 2 περιγραφείσες διαδικασίες, παρά την συμπληρωματικότητα που παρουσιάζουν, στην προσπάθεια να νομιμοποιηθούν, έχουν να αντιμετωπίσουν θέματα Συνταγματικής τάξης, ισχύουσας Δασικής Νομοθεσίας, αλλά και θέματα ηθικού χαρακτήρα. Οι περιορισμοί αυτοί δεν αφορούν μόνο τους πολίτες, αλλά **κυρίως το κράτος** και τις υπηρεσίες του, οι οποίες υποτίθεται πως **προφυλάσσουν και προστατεύουν το φυσικό περιβάλλον**.

Πόσο ηθικό είναι να εκχερσώνει ένας πολίτης **παράνομα δημόσιο δάσος**, για να ικανοποιήσει ατομικές του ανάγκες, που έχουν σχέση με την καλλιέργεια της έκτασης, ή την ανέγερση κατοικίας, σε **βάρος όλου του κοινωνικού συνόλου**;

Πόσο ηθικό είναι ένας υπουργός να νομοθετεί αντισυνταγματικά την νομιμοποίηση των καταπατητών, ανεξάρτητα από την αιτία που προκάλεσε την παράνομο πράξη;

Πόσο ηθικό είναι να προσπαθούν υπουργοί, από το 2011, **Αντισυνταγματικά**, να **νομιμοποιήσουν καταπατήσεις δημοσίων δασών**, μέσα στα οποία χτίστηκαν κατοικίες πολλών συμπολιτών μας, οι οποίοι όμως μπορούν να πιέζουν την κυβέρνηση; Είναι λογικό μια κυβέρνηση να προσπαθεί, ενάντια στην νοημοσύνη των πολιτών, να καταστήσει νόμιμους ιδιοκτήτες καταπατητές που εκχέρσωσαν ομαδικά δάση για να χτίσουν παράνομες κατοικίες και που τώρα βαφτίζονται **οικιστικές πυκνώσεις**;

Στα παραπάνω ερωτήματα θα πρέπει να προσθέσουμε και τις παρακάτω μεταβλητές:

- Την Κλιματική Αλλαγή
- Την έκθεση τέτοιων εκτάσεων στον κίνδυνο της δασικής πυρκαγιάς, με γνώμονα την πυρκαγιά στο Μάτι.
- Την διάσπαση των δασικών οικοσυστημάτων
- Την απροσχημάτιστη επιβράβευση των καταπατητών
- Την υποχρέωση προς αυτούς που θα μας «κληρονομήσουν»

ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΗ ΕΝΩΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

Αγροί που άλλαξαν μορφή. Οι λύσεις στην Αδικία

- Την υποχρέωση του κράτους να αντιμετωπίζει με ισότητα τους πολίτες

Επιστρέφουμε λοιπόν, μετά την ηθικολογία στην πραγματικότητα και θέτουμε το ερώτημα:

Ποιος θα πρέπει να πληρώσει τους αγρότες που κατηγοριοποιούνται στο άρθρο 67 του νόμου 998/79 με τίτλο «Αγροί που άλλαξαν μορφή». Αυτή η ένταξη προϋποθέτει οι αγροί να ήταν καλλιεργούμενοι το έτος 1945 (ή το 1960) και σήμερα να έχουν δασική μορφή, με λυμένο το ιδιοκτησιακό τους καθεστώς, με συμβόλαια και μεταγραφή πριν τις 23 Φεβρουαρίου 1946.

Η «πληρωμή», ή «αποκατάσταση της αδικίας», θα μπορούσε να έχει τις εξής μορφές:

Την **επανακαλλιέργεια** της έκτασης, εφόσον αυτό δεν προκαλεί προβλήματα στην σταθερότητα του οικοσυστήματος, ή επηρεάζει θετικά την διαχείρισή του, όπως στην περίπτωση της διάσπασης της συνέχειας του δάσους, για λόγους αντιπυρικής προστασίας.

Την μορφή της **αντικατάστασης** της έκτασης με άλλη σε κοντινή περιοχή, ή σε άλλη με την σύμφωνη γνώμη του ιδιοκτήτη.

Την **αποζημίωση** του ιδιοκτήτη, από τα χρήματα που θα συγκεντρωθούν σε ειδικό ταμείο από τα έσοδα που θα προκύψουν από του καταπατητές δασικών εκτάσεων.

Για την οποιαδήποτε μορφή αποζημίωσης ή αντικατάστασης θα χρειαστεί η **εκτίμηση της αξίας της έκτασης**, κάτι που είναι μάλλον εύκολο, με τις υπάρχουσες διαδικασίες.

Με τις 3 παραπάνω διαδικασίες, μπορεί να βρεθεί λύση στο πρόβλημα, ιδίως σήμερα που οι Δασικοί χάρτες έχουν καταγράψει πλέον τους «Δασωθέντες αγρούς» τουλάχιστον στο 50% της χώρας. Η έκταση του προβλήματος είναι πολύ μεγάλη και ξεπερνά το 5% των καταγραφέντων εκτάσεων στους Δασικούς χάρτες, ενώ οι δασικές εκτάσεις που άλλαξαν μορφή είναι πολύ λιγότερες. Όμως στο ισοζύγιο της αξίας μεταξύ εκχερσωμένων δασών και δασωθέντων αγρών, η αξία των πρώτων είναι πολλαπλάσια των δεύτερων.

Η διάθεση της πολιτείας να λύσει το πρόβλημα σε δίκαιη βάση, θα βρει συμπαράστατη όλη την επιστημονική κοινότητα. Όμως η πολιτική της επιβράβευσης των καταπατητών θα βρει αντιστάσεις, ιδιαίτερα με την τάση που δείχνουν οι πολιτικοί να νομίζουν πως τα γνωρίζουν όλα και να επιδίδονται σε «προσωπικές εξυπηρετήσεις».

Αποστολίδης Ηλίας

Δασολόγος

Απώλεια Γεωργικής γης στους ορεινούς όγκους

1980 Έναρξη ισχύος (καλώς – κακώς – για την τότε εποχή – δεν το εξετάζουμε) της αρχής ‘άπαξ δάσος – πάντα δάσος’.

Δεν θα αναφερθούμε στο τι έγινε στο κάμπο και τις περιαστικές περιοχές. Θα μείνουμε μόνο στο τι έγινε στους ορεινούς όγκους, στο τι έγινε στους ορεινούς οικισμούς μεταφέροντας και προσωπικές εμπειρίες.

1980 Τί γινόταν στα ορεινά χωριά ;

Όλοι γνωρίζετε ότι ο κόσμος έφευγε για να πάει στις πόλεις, όλοι γνωρίζετε ότι οι επιδοτήσεις από την ΕΟΚ που έρρεαν άφθονα, λειτουργούσαν ως αντικίνητρα στην καλλιέργεια της γης.

Λειτουργούσαν ως αντικίνητρα στην παραγωγή αγροτικών προϊόντων, προϊόντων που απαιτούσαν πολύ προσωπική εργασία, που η εκμηχάνιση των καλλιεργειών ήταν δύσκολη και ακριβή που η άρδευση ήταν ασύμφορη που ... που ... που εντέλει για όλους αυτούς τους λόγους παράγονταν μοναδικά προϊόντα, υψηλής ποιότητας,

Πως ; με τη χρήση μοναδικών ποικιλιών φυτών και φυλών ζώων που η μακροχρόνια προσαρμογή τους στο έδαφος και το κλίμα εξασφάλιζε ποιότητα, αντοχή στις αρρώστιες και τις εδαφοκλιματικές συνθήκες , με ότι αυτό σημαίνει.

Προϊόντα όμως που – παρά τις επιδοτήσεις – δεν κατόρθωσαν να κρατήσουν τον κόσμο στα χωριά

Και τι έγινε τελικά ;

Τα χωράφια – αυτά τα με κόπο διαμορφωμένα χωράφια– που το κάθε τετραγωνικό μέτρο τους για να κερδηθεί ποτίστηκε με τον ιδρώτα και το αίμα πολλών γενιών, εγκαταλείφθηκαν και χαρακτηρίστηκαν δασωθέντες αγροί και το γεγονός αυτό έγινε η εύκολη δικαιολογία και απάντηση στο γιατί εγκαταλείφθηκαν στο γιατί σταμάτησαν να καλλιεργούνται. Και μαζί με τα χωράφια αυτά που λόγγιασαν , λόγγιασαν και τα μονοπάτια και οι αγροτικοί δρόμοι που οδηγούσαν σε αυτά

και κάνοντας ένα άλμα 40 ετών – 40 ετών ισχύος του νόμου αυτού - δηλαδή μια γενιά μετά - ερχόμαστε στο 2019 – στην μετά τα μνημόνια εποχή,

Σε τι κατάσταση βρίσκονται οι ορεινοί μας οικισμοί ;

Εγκαταλελειμμένα σπίτια, εγκαταλελειμμένα χωράφια, παντού λόγγοι σκοτεινοί και απροσπέλαστοι, αδιάβατα μονοπάτια, κλειστεί δρόμοι και ερημιά.

Χωριά ΚΑΠΗ, χωριά καλοκαιρινών διακοπών χωρίς παραγωγή, χωρίς μέλλον και προκοπή.

Και ποια μπορεί να είναι η λύση για να ξαναζωντανέψουν τα ορεινά χωριά μας ;

Δεν ξέρω ποια είναι, αλλά ασφαλώς η λύση δεν είναι, μόνο οι ξενώνες και τα μάουντεν μπάικ, γιατί ακόμα κι αν δεχτούμε ότι αυτή είναι η λύση, τότε αυτή είναι μισή λύση και σαν τέτοια είναι καταδικασμένη να αποτύχει.

Και είναι μισή γιατί δεν απαντά στο τι θα ταΐσουμε τον επισκέπτη; Μήπως κατεψυγμένα προϊόντα ζύμης από την Κίνα ή όσπρια από την Τουρκία ή χοιρινό από τη Γερμανία.

Και τι θα του δώσουμε να πάρει μαζί του για να θυμάται τις κατά τα άλλα υπέροχες διακοπές του;

Μαρμελάδα με φρούτα από το Ισραήλ και την Τυνησία;

Συνάδελφοι

Δεν μπορεί να υπάρχει οικονομία χωρίς αγροτική παραγωγή, δεν μπορεί να υπάρξει αγροτική παραγωγή χωρίς αγροτική γη, δε έχει νόημα η αγροτική γη χωρίς αγροτικούς δρόμους, χωρίς τις στοιχειώδεις υποδομές, χωρίς αγροτικές επενδύσεις,

Και αυτά λείπουν, γιατί σαν κοινωνία, σαν υπεύθυνοι πολίτες σαν υπεύθυνοι επιστήμονες, δεν κάναμε τίποτα. Γιατί κοιτάζαμε χωρίς να ενεργούμε.

Και τι θα γίνει αν συνεχίσουμε να κοιτάζουμε χωρίς να ενεργήσουμε.

Αν σήμερα δεν δούμε τα χθεσινά λάθη που υποθητεύουν το μέλλον των παιδιών μας

Αν δεν διατυπώσουμε προτάσεις

Αν δεν βρούμε πρώτα λύση στην αδικία – αλλά και την εύκολη δικαιολογία –

Αν δεν βρούμε το προσωπικό που θα υπηρετήσει αυτές τις προτάσεις, αυτό το σχεδιασμό.

Αν δεν κατορθώσουμε ο σχεδιασμός αυτός να οδηγήσει σε πραγματικά βιώσιμες, από οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική άποψη, καταστάσεις, που δεν θα επαναλάβουν τα λάθη του παρελθόντος.

Τότε ....

Τότε θα έχουμε όμορφα δασωμένα βουνά, χωρίς ανθρώπους

Θα έχουμε κρυμμένο πλούτο, που δεν θα μπορούμε να αγγίξουμε

Θα έχουμε χάσει τα βουνά μας και μαζί με αυτά θα είναι θέμα χρόνου το πότε θα χαθούν και οι πόλεις μας

Και ασφαλώς δεν εννοούμε τη φυσική τους εξόντωση αλλά την κοινωνική, την οικονομική και περιβαλλοντική τους εξαθλίωση

Σας ευχαριστώ

Μιχάλης Στογιάννος

Παρέμβαση

Σπ. Ρίζος, Πρόεδρος ΔΣ Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Οίτης, Κοιλιάδας Σπερχειού και Μαλιακού Κόλπου

Όταν μου προτάθηκε να κάνω μια μικρή παρέμβαση στην Ημερίδα μας, σκέφτηκα ότι σε σχέση με αυτά που θα έλεγα εγώ, το κλίμα θα ήταν αρκετά εχθρικό ως προς το κοινό που θα απευθυνόμουν. Διαπιστώνω όμως σήμερα από τις μέχρι τώρα τοποθετήσεις, ότι και αρκετοί άλλοι συνομιλητές έχουν παρόμοια αντίληψη με την δική μου, οπότε δεν είναι και τόσο «αιρετικά» αυτά που πρόκειται να πω. Άλλωστε όλοι ενδιαφερόμαστε για την προστασία του δάσους και συνεπώς δεν υφίστανται «αιρετικές» απόψεις, αλλά διαφορετικές προσεγγίσεις σε αυτό το ζητούμενο.

Προσωπικά αφού προηγουμένως αναφέρω ότι η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα στην οποία τα δάση αυξάνονται, ενώ στον υπόλοιπο κόσμο είτε μειώνονται, είτε μένουν σταθερά και ότι προφανώς η δραστηριότητα του πρωτογενούς τομέα δεν εξασφαλίζει έσοδα για μια ανεκτή ποιότητα ζωής, θα αναφέρω τρεις περιπτώσεις σχετικής στρέβλωσης που προκαλείται από την υπερπροστασία των δασών, την οποία επιβάλλουν το Σύνταγμα και οι νόμοι:

A) Ισχυρίζονται μερικοί ότι η κτηνοτροφία καταστρέφει το δάσος. Η θέση αυτή είναι μάλλον εσφαλμένη, δεδομένου ότι αν ίσχυε κάτι τέτοιο, δεν είχαν μείνει δάση σήμερα, αν αναλογιστεί κανείς ότι σήμερα ουσιαστικά δεν υπάρχει κτηνοτροφία στη χώρα, τουλάχιστον σε σχέση με αυτή που υπήρχε 70-100 χρόνια πριν. Συνεπώς αν η κτηνοτροφία έβλαπτε το δάσος, η αυξημένη κτηνοτροφική δραστηριότητα των παλαιότερων ετών θα είχε ως αποτέλεσμα την αποψίλωσή του, κάτι που προφανώς δεν συνέβη. Επιπρόσθετα έχει αποδειχτεί ότι μερικές φορές η κτηνοτροφία μπορεί να συμβάλει στην βιοποικιλότητα και είναι γνωστό ότι ένα μοναδικό είδος στον κόσμο ενός λουλουδιού που φυτρώνει στο Βελούχι, φυτρώνει σε εκτάσεις που έχει υπάρξει πρότερη κτηνοτροφική δραστηριότητα. Συμπερασματικά αυτό που οφείλει να κάνει κάποιος είναι να περιορίσει την κτηνοτροφία απαγορεύοντας την επέκτασή της σε ζώνες σπανίων και επαπειλούμενων με εξαφάνιση ειδών, στα σημεία δηλαδή που θα πρέπει να αποκλείσει και την επισκεψιμότητα των ανθρώπων.

B) Απαγόρευση παρέμβασης σε γεωργικές εκτάσεις που έχουν δασωθεί-ένα παράδειγμα: Μεγάλο λιοστάσι σε ένα από τα Ιόνια νησιά, εγκαταλείφθηκε το 1965 και γέμισε κυπαρίσσια,

τα οποία «έπνιξαν» τις ελιές. Το κτήμα αυτό είναι σε πλαγιά λόφου και στο κάτω μέρος έχει ρέμα και δρόμο, ενώ δρόμο έχει και στο πάνω μέρος κατά μήκος του υδροκρίτη. Το 2005 ο ιδιοκτήτης αποφάσισε να ξαναασχοληθεί με το κτήμα και κλάδεψε αυστηρά τις ελιές προκαλώντας ακόμα μεγαλύτερη ζημιά, γιατί δεν μπόρεσαν ποτέ τελικά να αναπτυχθούν λόγω της ύπαρξης των ψηλότερων κυπαρισσιών, με τα οποία ανταγωνίζονται για φως και νερό. Στην περιοχή, επειδή και κάποιοι από τους όμορους ιδιοκτήτες εγκατέλειψαν και αυτοί την γεωργική δραστηριότητα, ο κάτω δρόμος δασώθηκε με εξαίρεση μια περίοδο τριών ετών όπου ένας κτηνοτρόφος άνοιξε μία στάνη απέναντι και πηγαينوέρχονταν για να ταΐσει τα ζώα του, κράταγε δηλ. τον δρόμο ανοικτό. Τελικά η μόνη πρόσβαση που έμεινε στη κτήμα είναι ο δύσχρηστος πάνω δρόμος, ο οποίος ευτυχώς παρέμεινε ανοικτός επειδή ακριβώς δίπλα στην είσοδο του κτήματος υπάρχει ένα αυθαίρετο μικρό σπίτι! Με το παράδειγμα αυτό καταδεικνύεται εύκολα ότι πέρα από την απώλεια οικογενειακού εισοδήματος και εισοδήματος για την Εθνική οικονομία, αν εκδηλωθεί κάποια εστία φωτιάς στο κάτω μέρος, δεν υπάρχει καμία πρόσβαση για την πυροσβεστική υπηρεσία, θα καεί μεγάλη έκταση δάσους και γεωργικής γης, η φωτιά θα σταματήσει στον οικισμό, αν σταματήσει, αλλιώς θα έχουμε περίπτωση σαν αυτή στο Μάτι Αττικής, ενώ αν εκδηλωθεί φωτιά στο πάνω μέρος, υπάρχει η πιθανότητα η πυροσβεστική να καταφέρει να φτάσει και να σβήσει την φωτιά λόγω της ύπαρξης του αυθαίρετου!

Γ) Οικιστική πίεση: Ενώ είναι γεγονός ότι υπάρχει ή τουλάχιστον υπήρχε προ μνημονίων μια αυξημένη οικιστική πίεση τις τελευταίες δεκαετίες, η πολιτεία συνεχίζει να μην βλέπει την ανάγκη αυτή και έτσι ούτε επεξεργάζεται, ούτε εκδίδει σχέδια οικισμών, αναγκάζοντας πολλούς να αυθαιρετούν και να χτίζουν οπουδήποτε. Πέραν των άλλων, αυθαίρετο κτίσμα σημαίνει πολύ μεγαλύτερο κόστος ανέγερσης από το νόμιμο κτίσμα. Η αυθαιρεσία δεν είναι τωρινό φαινόμενο, αλλά φαινόμενο πολύ παλαιό. Συνήθως πρώτα γίνεται ο οικισμός και μετά έρχεται η πολιτεία, αν το αποφασίσει, να «επικυρώνει» τον αυθαίρετο οικισμό! Αποτέλεσμα, δεν υπάρχει σχεδόν κανένας ορεινός οικισμός στη χώρα που να είναι νόμιμος! Είναι σαν να μην υπάρχουν για την πολιτεία τα χωριά αυτά! Αν δεν τα θέλουμε, ας δώσουμε κίνητρα στους ανθρώπους να κατέβουν στις πεδινές περιοχές και ας έχουμε ένα πολύ ωραίο δάσος δίπλα μας, χωρίς καμία δραστηριότητα και χωρίς να μπορούμε ούτε να το επισκεφτούμε! Προφανώς η πολιτεία θέλει ομήρους τους ιδιοκτήτες και βλέπει την ιστορία αυτή ως εισπρακτικό μηχανισμό, χωρίς στην πραγματικότητα να ενδιαφέρεται ούτε να επιλύσει το ζήτημα, ούτε να διατηρήσει δραστηριότητα στις δασικές περιοχές.

Τελειώνοντας, αειφορική διαχείριση δάσους σημαίνει την αναζήτηση και εύρεση της τομής τριών συνόλων. Του συνόλου των περιβαλλοντικών παραγόντων, του συνόλου των κοινωνικών και του συνόλου των οικονομικών παραγόντων. Το δάσος είναι ζωντανός οργανισμός και η υπερβολική προστασία του το σκοτώνει.

Προτάσεις:

Να σταματήσουμε να βλέπουμε υπό το πρίσμα ενός ιδεοληπτικού οικολογικού αυτοσκοπού και να επιτρέψουμε την επιστροφή των δασωθέντων γεωργικών εκτάσεων στους ιδιοκτήτες για γεωργική δραστηριότητα. Η δραστηριότητα του πρωτογενούς τομέα μειώνεται ακόμα και μέσα στο μνημόνιο και μακάρι να βρεθούν άνθρωποι να θέλουν να την ασκήσουν. Παράλληλα να δοθούν κίνητρα για μελισσοκομία μέσα στο δάσος και ρητίneuση και να επιτραπεί ελεγχόμενη αμπελουργία και ελαιοκομία σε σημεία που μπορούν να δράσουν ως αντιπυρικοί θύλακες.

Δεν έχει καμία αξία το δάσος, αν δεν υπάρχουν άνθρωποι να το χαρούν!

Ευχαριστώ πολύ!